

ความหมายของ "พระเจ้า"

จากการศึกษาแนวความคิดของบูเบอร์ พบว่าบูเบอร์แบ่งพระเจ้าออกเป็น ๒ ระดับ คือพระเจ้าสูงสุดที่บูเบอร์เรียกว่า "ท่านนิรันดร (the eternal You)" กับพระเจ้าระดับบุคคลที่เรียกว่า "ท่าน (you)"

พระเจ้าสูงสุดหรือท่านนิรันดร ก็คือพระเจ้าของศาสนายูดาห์หรือศาสนาคริสต์นั่นเอง เพียงแต่สามารถจากสวรรค์ลงมาอยู่ในโลกนี้กับมนุษย์ได้และเปลี่ยนหน้าที่จากการมีอิทธิพลเหนือมนุษย์ทุกด้านมาทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางความสัมพันธ์ทั้งหลายที่มีอยู่ในโลกนี้

ส่วนพระเจ้าระดับบุคคลหรือท่าน ก็คือคนธรรมดา ซึ่งโดยสภาพปรกติมีฐานะเป็น สิ่งของ เหมือนวัตถุอื่นๆ แต่มีความหมายถึงพระเจ้า (divine meaning) แฝงอยู่ ซึ่งบูเบอร์เรียกว่า "ท่านที่มีมาแต่กำเนิด (innate you)"

เมื่อมนุษย์เผชิญหน้ากัน สันทนาโต้ตอบกัน ทั้งสองฝ่ายผลักดันเปลี่ยนกันเป็น "ฉัน (I)" และ "ท่าน (you)" คนที่เป็นท่าน จะมีภาวะอยู่จริงในปัจจุบัน (actualized) อย่างสัมพันธ์กับฉัน เรียกว่า ความสัมพันธ์ฉัน-ท่าน (I-You Relationship) ความสัมพันธ์ระหว่างฉันและท่าน เป็นความสัมพันธ์กันทางบทสนทนา ทั้งสองฝ่ายแลกเปลี่ยนคำพูดกัน คำคุณ-ท่าน แสดงถึงภาวะการมีอยู่ของมนุษย์ว่าสัมพันธ์กัน มนุษย์ผู้เป็นท่านก็คือพระเจ้าระดับบุคคล

บูเบอร์ต้องการปฏิเสธพระเจ้าผู้มีอิทธิพลเหนือมนุษย์ทุกด้าน และมนุษย์ที่เป็นเพียงฝ่ายรับอำนาจนั้นฝ่ายเดียว ต้องการย้ำถึง การมีชีวิตพระเจ้าและการพบพระเจ้าใน ชีวิตจริง ในโลกนี้แล้ว และต้องการปฏิเสธการทำตัวเองให้บริสุทธิจลวันต์ในตัวเอง

รวมความแล้ว บูเบอร์ต้องการเข้าใจความหมายของ "พระเจ้า" ตามคำสอนของศาสนายูดาห์และศาสนาคริสต์ เสนอความหมายใหม่ และชี้ทางให้ชาวยิวรวมทั้งคริสตศาสนิกชน ปฏิรูปความประพฤติของคนให้ เข้ากันได้กับคำสอนของศาสนาและความเป็นจริงในชีวิตไปพร้อมกัน

ในบทนี้จะกล่าวถึง เฉพาะความหมายของ "ท่าน" หรือพระเจ้าระดับบุคคล เปรียบเทียบกับพระเจ้าของศาสนายูดาห์และศาสนาคริสต์ เพื่อให้เข้าใจความคิดพื้นฐานของบูเบอร์ ก่อนที่จะก้าวขึ้นสู่ความเข้าใจความคิดลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อไป

๑. ความหมายของ"พระเจ้า"โดยทั่วไป

พระเจ้า เป็นที่รู้จักกันดีโดยทั่วไปว่า "คืออภินิหารเหนือมนุษย์และเหนือธรรมชาติ ที่มีอำนาจบังคับบัญชาโลก"

บุคคล
บูเบอร์มิได้เรียกพระเจ้าของคนว่า"พระเจ้า(God)" แต่เรียกว่า"ท่าน"
ท่านมิใช่ทั้งอภินิหารเหนือมนุษย์ เหนือธรรมชาติ หรือมีอำนาจบังคับบัญชาใดๆ ท่านก็คือสรรพนาม
บุรุษที่สองที่มนุษย์เรียกแทนชื่อคู่สนทนาของตัวเอง และประการสำคัญ ท่านก็คือพระเจ้า ดังคำพูด
ของบูเบอร์ว่า"โลก มนุษย์ บุคคลที่เป็นมนุษย์ คุณ และฉัน ล้วนมีความหมายถึงพระเจ้า"^๑
เมื่อมนุษย์สนทนากัน เรียกได้ว่ามีความสัมพันธ์กัน ความหมายถึงพระเจ้า หรือ"ท่านที่มีมา-
แต่กำเนิด จะปรากฏเป็นจริงขึ้นในปัจจุบัน"^๒ ทั้งสองฝ่ายแลกเปลี่ยนการกระทำกัน
ท่านมิได้มีอำนาจเหนือมนุษย์ "ความสัมพันธ์คือการมีอะไรต่อกัน ท่านของฉันกระทำต่อฉัน
ทั้งที่ฉันกระทำต่อท่าน"^๓

๒. พระเจ้าไม่ทรงเป็นอภินิหารวิสัย(non-transcendent)

ศาสนายูดาห์และศาสนาคริสต์มีความเห็นร่วมกันว่า พระเจ้าทรงเป็นอภินิหารวิสัย
เป็นองค์สรรพพระ(wholly) ครอบคลุมโลกที่พระองค์สร้างขึ้น นายเฮซ.พี. โอเวนได้สรุป
ทรรศนะของพระคัมภีร์เดิมที่มีต่อพระเจ้าไว้ว่า "พระเจ้าเป็นจิตบริสุทธิ์ เป็นจิตไร้มลทิน-

---

๑. H.P.Owen, "Concept of God," The Encyclopedia of Philosophy: Vol.3
(N.Y: Macmillan, 1967), p. 34: "God as a superhuman or supernatural
being that controls the world"
๒. Martin Buber, I and Thou, tr. Walter Kaufman (Edinburgh: T&T Clark,
1976), p.130. " That there are world, man, the human person, you and I,
has divine meaning."
๓. Ibid., p.123: "...the innate you is actualized each time..."
๔. Ibid., p.67: " Relation is reciprocity. My you acts on me as I
act on it."

แห่งจักรวาล เป็นคุณธรรมอุทิศ และความรู้อุทิศ อยู่เหนือความก็เสียด้วยซ้ำ"^๑

พระคัมภีร์ใหม่เพิ่มเติมว่า "ไม่มีใครได้เห็นพระเจ้าเลย พระบุตรองค์เดียวของพระเจ้า ผู้ทรงสถิตอยู่ในทรงของพระบิดา ท่านองค์นั้นได้สำแดงพระองค์แล้ว (โยฮัน ๑:๑๘)"^๒

อาควินัสมีความเห็นเฉพาะของเขาวว่า พระเจ้ามีอยู่ แต่ทว่าพระเจ้ายิ่งใหญ่เกินกว่าปัญญามนุษย์อย่างเราจะเข้าถึงพระองค์ได้ เราจึงรู้แต่เพียงว่าพระเจ้ายิ่งใหญ่สามารถรู้ได้ว่า สวรรค์ของพระเจ้าเป็นอย่างไร "พระเจ้าเป็นสารัตถ์ก็สิทธิ์ ยิ่งใหญ่กว่าแบบทุกชนิดที่ปัญญามนุษย์อย่างเราจะเข้าถึงได้"^๓

สำหรับบูเบอร์ พระเจ้าคือคนธรรมดาที่กล้าสู้ชีวิต มนุษย์จึงพบปะพระเจ้าได้ในชีวิตประจำวัน และเป็นพระเจ้าไ้ขณะมีชีวิตอยู่ พระเจ้าจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์พบเห็นได้ ตั้งแต่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้แล้ว ไม่จำเป็นต้องรอดจนถึงโลกหน้า "ข้าพเจ้าพูดถึงมนุษย์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน พูดถึงคุณ ถึงตัวข้าพเจ้า ชีวิตของพวกเรา และโลกของเราเท่านั้น มิได้พูดถึงนโนตัวเอง และมิได้พูดถึงภวนต์ในตัวเองใดๆทั้งสิ้น"^๔

บูเบอร์ชี้ให้เห็นคุณค่าของมนุษย์ว่า มนุษย์มิใช่มีปัญญารวกัดจนไม่สามารถรู้จักพระเจ้าได้ หากมีปรัชญาอันที่จะรู้ซึ่งแม้กระทั่งสิ่งเล็กน้อย ก็นั้นมนุษย์...จงเชื่อมั่นใน-

๑. H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p.344s " ...the pure and unsullied Mind of the universe, transcending viture, transcending knowledge, transcending the good itself."

๒. พระคริสต์ธรรมใหม่ (Korea: Gideon, 1975), หน้า ๒๘๘.

๓. H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p.344s "God is the divine substance exceeds by its immensity every form which our intellect attains."

๔. Martin Buber, I and Thou, p.65s " For I speak only of the actual human-being, of you and me, of our life and our world, not of any I-in-itself, and not of any Being-in-itself."

ปรัชญาของคนที่สำนึกถึงความลึกซึ้งในสิ่งต่างๆ ซึ่งเฉพาะผู้คนที่ว่าจะเข้าใจได้ และถูก-
กฎแห่งความเข้าใจไว้ได้ โอ ความลึกซึ้งที่ไม่มีอะไรลึกซึ้ง"

๓. พระเจ้าเป็นอันตรวิสัย(immanent)

เอากุสตินกล่าวถึงความเป็นอันตรวิสัยของพระเจ้าในแง่ที่ว่า พระเจ้ามีอิทธิพล
กลจิตใจมนุษย์ให้ตระหนักถึงความจริงนิรันดร์ ทฤษฎีของเอากุสตินได้ชื่อว่า"ทฤษฎีส่องสว่าง
(theory of illumination)" นายโอเวนได้สรุปเนื้อหาของทฤษฎีนี้ว่า "แสงสว่างจาก
การปรากฏตัวของพระเจ้าในจิตมนุษย์ ทำให้มนุษย์ตระหนักถึงความจริงนิรันดร์"

อัครวิสัยพิเศษทฤษฎีส่องสว่าง และยืนยันว่าพระเจ้าแทรกซึมอยู่ทั่วทุกแห่ง
"พระเจ้าอยู่ในทุกสิ่ง มีอยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งแห่งสสารดะของสิ่งของหรือคุณสมบัติของ-
สิ่งของ แต่เป็นสาเหตุของสิ่งของนั้น ดังนั้นพระเจ้าจึงอยู่ในทุกสิ่ง และอยู่อย่างสนิทแน่น"

สำหรับบูเบอร์ พระเจ้าทรงเป็นอันตรวิสัยเช่นเดียวกัน แต่ในความหมาย
ที่ต่างกัน พระเจ้ามิได้มาเปิดเผยให้มนุษย์รู้แจ้ง การรู้แจ้งและความสำนึกของมนุษย์-
เกิดจากความสัมพันธ์ "ความสัมพันธ์คือการมีอะไรต่อกันและกัน" หมายความว่า

๑. Ibid., p.56: "...self-confident in the wisdom that recognizes a
secret compartment in things, reserved for the initiated, and holds
the key. ๐ mysteriousness without mystery..."

๒. H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p.344: "...the light of
God's presence in the human mind enables it to recognize eternal truth."

๓. Ibid., p.344: "God is in all things, not, indeed, as part of their
essence, or as a quality, but in the manner that an efficient cause is
present to that on which it acts. Hence God is in all things and
intimately."

๔. Martin Buber, I and Thou, p.67: "Relation is reciprocity."

มนุษย์ต้องช่วยตัวเอง ให้ความรู้แก่คู่สัมพันธ์ของตนและรับความรู้จากเขา การรู้แจ้งและความสำนึกจึงจะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ก็เพราะว่า มนุษย์เป็นทั้งฝ่ายให้และฝ่ายรับ ช่วยตัวเอง และรับความช่วยเหลือ

พระเจ้าจึงมิได้มีอยู่เพื่อเป็นฝ่ายให้มนุษย์ข้างเดียว มนุษย์อยู่ได้ด้วยตัวเอง พร้อมๆกับอยู่ได้เพราะสัมพันธ์กับพระเจ้า พระเจ้าก็เช่นเดียวกัน "คุณต้องการพระเจ้าเพื่อมีอยู่ พระเจ้าก็ต้องการคุณ เพื่อเป็นความหมายให้แก่ชีวิตของคุณ"^๑ ทั้งมนุษย์และพระเจ้าร่วมมือกันสร้างความก้าวหน้าให้แก่โลก "ท่านของฉันทกระทำต่อฉันททั้งที่ฉันทกระทำต่อท่าน"^๒

หากจะคิดว่าพระเจ้าของบูเบอร์แทรกซึมอยู่ทุกหนทุกแห่งในโลกเหมือนพระเจ้าของอาควีนัสก็คงจะได้ ผิดกันนิดหนึ่งตรงที่พระเจ้าของอาควีนัสแทรกซึมแบบเป็นสาเหตุ ส่วนพระเจ้าของบูเบอร์แทรกซึมอยู่ในสมรรถนภาวะ กล่าวคือ ในสภาพปรกติมนุษย์เป็นสิ่งของ เมื่อมีความสัมพันธ์ พระเจ้าที่แฝงตัวอยู่ก็จะปรากฏตัวออกมาเป็นจริงในปัจจุบัน มนุษย์ผู้นั้นยกฐานะตัวเองขึ้นเป็นพระเจ้าแล้ว "ในความสัมพันธ์ซึ่งเป็นชีวิตจริงของเรา ท่านที่มีมาแต่กำเนิดมาปรากฏตัวอยู่จริง ในท่านที่เราเผชิญหน้าด้วย"^๓

สิ่งต่างๆในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ก็เช่นเดียวกัน มีความหมายศักดิ์สิทธิ์ หรือความหมายถึงพระเจ้าอยู่ในตัว เมื่อสัมพันธ์กับมนุษย์ ต้นไม้จะตอบสนองมนุษย์ด้วยวิธีการเฉพาะของมัน "ต้นไม้มิใช่เป็นภาพประทับ มิใช่เกิดจากจินตนาการของฉันท มิใช่เป็นแง่หนึ่งแห่งอารมณ์ของฉันท ต้นไม้เผชิญหน้าฉันททางกาย และต้องเกี่ยวข้องกับฉันททั้งที่ฉันทต้องเกี่ยวข้องกับมัน

---

๑. Ibid., p.130: " ...you need God in order to be, and God needs you for that which is the meaning of your life."

๒. Ibid., p.67: " My YOU acts on me as I act on it."

๓. Ibid., p.123: " ...in the relationship through which we live, the innate You is realized in the You we encounter."

เพียงแต่ต่างวิธีกัน"

พระเจ้าระทับบุคคลของบูเบอร์จึงเป็นอันครวิสัยมิใช่ครวิสัย เพราะเป็นมนุษย์ อยู่ในโลกลนี้

๔. พระเจ้าไม่เป็นอนันตภาพ(non-infinity)

ศาสนาคริสต์สอนว่า"ความเป็นอนันตภาพของพระเจ้า มีสาเหตุสืบเนื่องจาก- ความเป็นอูตรภาวะของพระองค์ และอำนาจสร้างสรรคที่พระองค์มีอยู่" ๒

คนทั่วไปเข้าใจว่า

ความเป็นอนันตภาพของพระเจ้า ทำให้พระเจ้ามีอิสระอยู่บ้าง จากข้อจำกัดบางอย่าง ของมนุษย์ แต่พระเจ้าไม่เป็นสิ่งไม่จำกัด นอกเสียจากว่าพระองค์ไร้ข้อจำกัด- ตลอดทุกระทับแห่งการมีอยู่ของพระองค์ พระเจ้าไร้ข้อจำกัดใต้อาพระเจ้าพระองค์มีอยู่ได้เอง และเพราะพระองค์มีอยู่ได้เอง จึงมีความเพียงพอในตัวพระองค์เอง ๓

บูเบอร์มีความเห็นว่า พระเจ้าระทับบุคคลที่เรากำลังกล่าวถึงอยู่นี้ อยู่ในเวลา และสถานที่ โดยเฉพาะอยู่ในกาลปัจจุบัน วัตถุสิ่งของเท่านั้นที่อยู่ในอดีต "ปัจจุบันกาล... มีอยู่ ตราบเท่าที่ความเป็นปัจจุบัน การเผชิญหน้า และความสัมพันธ์ มีอยู่ ปัจจุบันจะเป็น-

๑. Ibid., p.58: "The tree is no impression, no play of my imagination, no aspect of mood; it confronts me bodily and has to deal with me as I must deal with it —only differently."

๒. H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p.346: " The infinity of the Christian God was implied above in the accounts of his transcendence and creative power."

๓. Ibid., p.346: " God's infinity makes him free,..., from at least some human limitations. But he is not strictly infinite unless he is limitless throughout the whole range of his existence. He can be wholly limitless, however, only if he is self-existent and thereby self-sufficient."

ปัจจุบันได้ ก็โดยที่งานมีอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น

พระเจ้าระกับบุคคลของบูเบอร์จึงไม่เป็นอนันตภาพ และจำกัดเพราะความเป็นมนุษย์เมื่อเปรียบเทียบกับพระเจ้าของศาสนายูดาห์ และศาสนาคริสต์ แม้แต่เจตจำนงก็จำกัด เพราะเจตจำนงของพระเจ้าระกับบุคคลจะเกิดขึ้นภายในขอบเขตความสัมพันธ์กับคู่สัมพันธ์ของตัวได้เท่านั้น

๕. พระเจ้าระกับบุคคลไม่มีเอกภาพ

นายโอเวนให้ความคิดเห็นว่า "ในศาสนายูดาห์ ความเชื่อที่ว่ายาเวห์เป็นพระเจ้าองค์เดียว กลายมาเป็นสิ่งที่เห็นจริงแล้วได้โดยไม่มีปัญหา และชาวคริสต์ียนก็รับความเชื่อนี้สืบมา"^๒

ศาสนาคริสต์มีความคิดเห็นเช่นเดียวกันโดยเพิ่มเติมว่า "พระเจ้าองค์เดียวนี้มีอยู่ในสามรูปแบบ คือ พระบิดา พระบุตร และพระจิต พระเจ้าเป็นสารสารเกี่ยว ในรูปสามบุคคล"^๓

สำหรับบูเบอร์ พระเจ้ามีหลายองค์ ได้แก่ มนุษย์ ธรรมชาติ ภูวนต์ที่เป็นจิต (spiritual beings) ทั้งหลาย เพราะสิ่งเหล่านี้สัมพันธ์กับมนุษย์ จึงเป็น"ท่าน" ได้คอบกับมนุษย์ได้ ความสัมพันธ์ทุกประเภทมีเอกภาพเฉพาะตัว คู่สัมพันธ์กลมกลืนกันเป็นเอกภาพ แต่ต่างฝ่ายต่างรักษามัจเจกภาพส่วนตัวไว้ได้ ไม่ถึงกับต้องสูญเสียลักษณะเฉพาะของตัว

---

๑. Martin buber, I and Thou, p.63: " The present...exists only in so far as presentness, encounter, and relation exist. Only as the You becomes present does presenee come into being."

๒. H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p.346: "...in Judaism the belief that Yahweh is the only God became an unquestioned axiom that was inherited by Christian."

๓. Ibid., p.346: "...one God exists in a threefold form as a Father, Son, and Holy Spirit. He is one substance in three persons."

จนหมดสิ้น "ทุกความสัมพันธ์ที่มีอยู่จริง มีพื้นฐานอยู่บนการเป็นปัจเจก..."^๑

มนุษย์ [หมายถึงท่าน] ผู้ซึ่งขณะนี้ เป็นเอกภาพและไร้คุณสมบัติ มิใช่หีบถวญได้ แต่ปรากฏตัวอยู่ในปัจจุบัน ใครๆมีประสบการณ์มนุษย์ผู้นี้ไม่ใคร่ แต่สัมผัสได้ มนุษย์ผู้นี้ กลับกลายมาเป็นเขาหรือเธอ เป็นผลรวมเหล่าคุณสมบัติ^๒

๖. พระเจ้าไม่เป็นสิ่งเชิงเดี่ยว (unsimplicity)

นายโอเวนกล่าวว่า ศาสนาคริสต์และลัทธิปลาโตใหม่ให้ "พระเจ้าเป็นหนึ่งในความหมายว่า เป็นสิ่งเชิงเดี่ยวสัมพันธ์"^๓

นายชาร์ล ฮาตธอร์น วิจารย์บูเบอร์ไว้ว่า พระเจ้าของบูเบอร์เป็นองค์สัมพันธ์ แต่ไม่เป็นสิ่งเชิงเดี่ยว กล่าวคือ เป็นบุคคลสัมพันธ์

“พระเจ้าเป็นภวันต์ ไม่ถูกจำกัด และไม่ถูกวางเงื่อนไข แต่ปล่อยให้ภวันต์อื่นๆถูกจำกัด และถูกวางเงื่อนไขอยู่นอกตัวพระองค์ พระเจ้ายอมให้ภวันต์เหล่านั้นสัมพันธ์กับพระองค์ ... เรากล่าวได้ว่า พระเจ้าเข้าสู่ความสัมพันธ์ในฐานะที่พระองค์เป็นบุคคลสัมพันธ์

๑. Martin Buber, I and Thou, p.148: " Every actual relationship in the world rests upon individuation..."

๒. Ibid., p.83: " The human being who but now unique and devoid of qualities, not at hand but only present, not experienceable, only touchable, has again become a He or She, an aggregate of qualities,..."

๓. H.P.Owen., The Encyclopedia of Philosophy, p.346: " God is one also in the sense that he is absolutely simple,..."

๔. Charles Hartshorne, " Martin Buber's Metaphysics," The Philosophy of Martin Buber, ed. Paul Arthur Schilpp and Maurice Friedman (Illinois: The Library of Living Philosophers, Inc., 1967), p.61: " He is a being who, though in Himself unlimited and unconditioned, lets other beings limited and conditioned indeeds, exist outside Himself.

ที่เราเรียกว่า พระเจ้า

๑. พระเจ้าเปลี่ยนแปลงได้และหวั่นไหวได้ (mutability & passibility)

นายโอเวนมีความเห็นว่า พระคัมภีร์เดิม ปลาโต และนักเทววิทยาคริสต์ เห็นพ้องต้องกันว่า "ธรรมชาติของพระเจ้าเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เพราะความเปลี่ยนแปลงแสดงว่าพระเจ้าไม่สมบูรณ์"^๑

พระเจ้าไม่หวั่นไหว ไม่ได้รับความกระทบกระเทือน และ

...พระเจ้าไม่เปลี่ยนสภาพ ทั้งจากสาเหตุภายนอกและสาเหตุภายใน พระบุตรผู้เป็นรูปแบบหนึ่งของพระเจ้าได้รับทุกขกรรมอันแท้จริง แต่พระเจ้าไม่รับการทรมาน หรือเจ็บปวดทรมาน เพราะพระองค์สมบูรณ์แล้ว และทรงสภาพเป็นพระธรรมชาติวิสุทธิ^๒

สำหรับบูเบอร์ พระเจ้าเปลี่ยนแปลงได้ ขณะหนึ่งมนุษย์เป็นท่าน อีกขณะหนึ่งเปลี่ยนเป็นมันได้ มนุษย์เปลี่ยนกลับไปกลับมาระหว่างความเป็น"ท่าน"หรือความเป็นพระเจ้า

He allows them to enter into a relation with him... We are rather saying that it enters into the relationship as the Absolute Person whom we call God."

๑. H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p.346: "God's nature can not change (for change implied imperfection).

๒. Ibid., p.346: "...God can not suffer change from either an external or an internal cause... Although Christ experienced pain in his human nature, God can not experience it in himself, for, being wholly perfect, he is pure Joy."

กับ ความเป็นวัตถุ หรือ"มัน"ได้ "เขารู้ว่า ชีวิตรู้กายของเขาโดยธรรมชาติแล้ว แกว้าง-
ไปมาระหว่างท่านกับมัน"^๑

เพราะเหตุว่าพระเจ้าเปลี่ยนแปลงได้ แสดงว่าพระเจ้าหวั่นไหว จึงได้รับความ
กระทบกระเทือนจากสาเหตุภายนอกและสาเหตุภายใน มิได้เบิกบานอยู่ตลอดเวลา
"มนุษย์ผู้มีอิสระ ท่าน เสด็จหน้าเคราะห์กรรม ในฐานะที่เคราะห์กรรมเป็นจินตภาพ คู่กับ
เสรีภาพของเขา"^๒

๔. พระเจ้ามิใช่วัตถุ (incorporeality)

ศาสนาคริสต์และปลาโต มองพระเจ้าแบบเป็นนามธรรม โดยเทียบกับสสาร
ได้ความว่า สสารเข้ากันไม่ได้กับความสมบูรณ์ของพระเจ้า เพราะสสารเป็นสิ่งจำกัด^๓

ส่วนพระเจ้าของบูเบอร์มิใช่วัตถุ มิใช่"มัน"ซึ่งหมายถึงวัตถุไร้อชีวิตจิตใจ ไม่มี-
เจตจำนงและการตอบสนอง แต่พระเจ้าแฝงอยู่ในมนุษย์ผู้เป็นมัน คือเมื่อมนุษย์สนทนากัน
มนุษย์ผู้นั้นจึงจะเปลี่ยนจาก"มัน"มา^{ความหมายถึง}เป็น"ท่าน" เป็นพระเจ้าอยู่ในโลกนี้ กินที่ และอยู่ใน
เวลา ประกอบด้วยกายและจิต และสำนึกถึงภาวะการมีอยู่ของตัวเองว่ามีความสัมพันธ์
"เมื่อฉันเฝ้าหน้ามนุษย์ผู้เป็นท่านของฉันและกล่าวคำคุณ-ท่านคือเขา เขาไม่^{คือ}เป็น^{คือ}สิ่งของ
ท่ามกลางสิ่งของ และไม่ประกอบด้วยสิ่งของ"^๔

๑. Martin Buber, I and Thou, p.101: " He knows that his mortal life is
by its very nature an oscillation between You and It,..."

๒. Ibid., p.102: "...this free human being encounters fate as the
counter-image of his freedom."

๓. H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p.346.

๔. Martin Buber, I and Thou, p.59: " When I confront a human being as
my You and speak the basic word I-You to him, then he is no thing
among things nor does he consist of things."

๕. พระเจ้าระดับบุคคลคือส่วนผสมของความดีและความไม่ดี

ศาสตราจารย์ไฮยาเวททรงความดีและความยุติธรรม^๑

อาควีนัส นักปรัชญาคนสำคัญของศาสนาคริสต์ มีความคิดว่า "พระเจ้าคือความดี โดยแท้ ในขณะที่สิ่งอื่นๆ ได้ชื่อว่าดี ตามสภาพแห่งธรรมชาติของตน"^๒

สำหรับบูเบอร์ พระเจ้าหรือท่านเปลี่ยนเป็นมันได้ และมันเปลี่ยนเป็นท่านได้ จึงตีความหมายได้ว่า มนุษย์อาจดีและไม่ดีได้ มนุษย์เป็นของผสมระหว่างความดีและความไม่ดี ขณะหนึ่งมนุษย์เป็นท่านหรือพระเจ้าผู้ทรงความดี อีกขณะหนึ่ง พระเจ้าผู้เป็นมนุษย์คนนี้ เปลี่ยนมาเป็นมัน ทรงความไม่ดี ไม่บริสุทธิ์ และสำหรับบูเบอร์ ความหมายของ "ความบริสุทธิ์" มิใช่หมายถึงไม่เปราะเปื้อน หรือไม่ถูกแตะต้องเลย แต่หมายความว่า ถูกสัมผัสและต้องได้ สกปรกได้ พระเจ้าระดับบุคคลของบูเบอร์จึงมิใช่สิ่งบริสุทธิ์สะอาดเยี่ยม แต่ทำความชั่วได้ กล่าวคือชีวิต "ไม่มีมนุษย์คนใดเป็นบุคคลบริสุทธิ์ และไม่มีใครเป็นเอโกล้วน"^๓ "การเผชิญหน้ากับพระเจ้า มิใช่หมายถึงมนุษย์ตั้งใจเข้าหาพระเจ้า [เช่น การบำเพ็ญงานสมาธิ เป็นต้น] แต่หมายถึงมนุษย์พิสูจน์ความหมายของการเผชิญหน้าด้วยการกระทำในโลกนี้"^๔

๑. ดู H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p. 347.

๒. Ibid., p. 347: "God is sheer goodness, whereas other things are credited with the sort of goodness appropriate to their nature."

๓. "เอโก(ego)" คือ ฉัน ของความเกี่ยวพันฉัน-มัน ซึ่งตรงข้ามกับ "บุคคล" หรือ ฉัน ของความสัมพันธ์ฉัน-ท่าน ตรงที่ ฉัน ของความเกี่ยวพันฉัน-มัน ไม่เปิดโอกาสให้ มัน ได้โต้ตอบ ในขณะที่ ฉัน ของความสัมพันธ์ฉัน-ท่าน ยอมให้ ท่าน ตอบโต้ ฉัน ได้

๔. Martin Buber, I and Thou, p. 114: "No human being is pure person, and none is pure ego;..."

๕. Ibid., p. 164: "The encounter with God does not come to man in order that he may attend to God but in order that he may prove its meaning in action in the world."

๑๐. พระเจ้าไม่ทรงเป็นสรรพัญญ (non-omniscience)

ตามคตินศาสนาคริสต์ พระเจ้าทรงรู้อะไรล่วงหน้าถึงการกระทำที่ผ่านเจตจำนงเสรีมาแล้วของมนุษย์ *

สำหรับบูเบอร์ พระเจ้าอยู่ในกาลปัจจุบัน มีใจอยู่เหนือกาลเวลา จะรู้อะไรล่วงหน้าถึงจิตใจมนุษย์ไปได้อย่างไร พระเจ้ามีอิทธิพลต่อเจตจำนงของมนุษย์เช่นกัน แต่ต้องผ่านความสัมพันธ์ก่อน ซึ่งมีใจหมายความว่าพระเจ้ารู้อะไรล่วงหน้าว่ามนุษย์จะตัดสินใจอย่างไร

แต่เมื่อฉันหมายถึง... มีใจโลกที่คิดถึงได้ แต่เป็นโลกในความจริง ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในโลกที่ฉันอยู่เบื้องหน้าพระเจ้า คือ เมื่อฉันรู้ว่า ฉันยอมแพ้ ฉันก็รู้ในเวลาเดียวกันว่า มันขึ้นอยู่กับฉันด้วยเช่นกัน ๒

004584

๑๑. พระเจ้าไม่ทรงสรรพเดช (non-omnipotence)

ตามคตินศาสนาคริสต์ เพราะพระเจ้าทรงเป็นสรรพัญญ จึงรู้กันเป็นนัยว่า พระเจ้าปกครองทุกสิ่ง พระเจ้าทำอะไรละเมิดเหตุผลไม่ได้ * ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาว่าความบกพร่องที่มีอยู่ในโลกเกิดขึ้นมาได้อย่างไร

สำหรับบูเบอร์ พระเจ้าสัมพันธ์กับมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของมนุษย์ ครั้งหนึ่ง-อีกครั้งหนึ่งเกิดจากการตัดสินใจของมนุษย์เอง

พระเจ้ามิใช่ปกครองทุกสิ่งและรับนิโคชอบทุกสิ่ง มนุษย์ช่วยพระเจ้าด้วยเช่นกัน หากเกิดข้อผิดพลาด ทั้งสองฝ่ายมีส่วนรับผิดชอบเท่าๆกัน บูเบอร์ย้ำมากกว่า "เรามีส่วนร่วม

...พระเจ้า... มนุษย์... ในเวลาปัจจุบัน... มีใจอยู่เหนือกาลเวลา... จะรู้อะไรล่วงหน้า... การกระทำที่ผ่านเจตจำนงเสรี... มาแล้วของมนุษย์... ๑๑. H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p. 347.

๒. Martin Buber, I and Thou, p. 144: " But when I mean...not in worlds that are thought of but in the actuality in which I stand before God; when I know 'I have been surrendered' and know at the same time, 'It depends on me.' "

๑๑. H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p. 347.

ในการสร้าง [ความก้าวหน้าให้โลก] เราเผชิญหน้ากับพระผู้สร้าง เสนอตัวเราเป็น
ผู้ช่วยเหลือ และเป็นเพื่อนของพระองค์"

๒. พระเจ้าเป็นบุคคล(personality)

ศาสนาคริสต์กล่าวว่า วิญญาณบอกให้รู้ว่า องค์สัมพัทธ์และพระเจ้าเป็นสิ่งเดียวกัน
พระเจ้าอยู่ในสวรรค์ อวตารลงมาในโลกมนุษย์เป็นพระบุตร เพื่อไถ่บาปให้มนุษย์ ^๒

บูเบอร์มีความเห็นว่า พระเจ้ามีตัวตนอยู่ในโลกนี้เอง มีความรู้สึก มีการกระทำ
พูดคุยได้เหมือนคนธรรมดาทั่วไป มนุษย์พบพระเจ้าได้ในโลกนี้ และเป็นพระเจ้าได้ตั้งแต่
มีชีวิตอยู่ในโลกนี้แล้ว ไม่ต้องรอจนถึงโลกหน้า "... กว้นต์ทั้งหลายมีชีวิตอยู่ล้อมรอบตัวคุณ
และไม่ว่าคุณจะเข้าใกล้ใคร คุณเข้าใกล้องค์กว้นต์ [พระเจ้า]" ^๓

สรุป เมื่อพิจารณาความหมาย"พระเจ้า"ของบูเบอร์ เปรียบเทียบกับ"พระเจ้า"
ตามคติศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และนักปรัชญาฝ่ายอนุกรมการนิยมโดยตรงแล้ว เราพอจะ
วิเคราะห์ได้ว่า พระเจ้าระดับบุคคลของบูเบอร์ก็คือคนธรรมดาที่เอง ซึ่งบูเบอร์เรียกว่าท่าน
"ท่าน" เป็นสรรพนามบุรุษที่สองของสรรพนาม"ฉัน" เมื่อเกิดคำฉัน-ท่านขึ้นมา ย่อมหมาย-
ความว่า มีบทสนทนา การสนทนากันย่อมหมายความว่าคู่สนทนาพูดคุยกัน ไม่มีฝ่ายใดถูก-
กล่าวขวัตุถึงในฐานะเป็นบุรุษที่สาม บทสนทนาจะมีเฉพาะคำ"ฉัน"และ"ท่าน" เกิดขึ้น
ในประเด็นนี้ ทั้ง"ฉัน"และ"ท่าน"มีการกระทำโต้ตอบกันจากเจตจำนงของตัว ภายในขอบเขต
ความสัมพันธ์ที่ทั้งสองฝ่ายมีต่อกัน ย่อมหมายความว่า บทสนทนาเป็นเครื่องมือถึงมนุษย์

๑. Martin Buber, I and Thou, p. 130: " Creation...we participate in it,
we encounter the creator, offer ourselves to him, helpers and companions,"
๒. กู H.P.Owen, The Encyclopedia of Philosophy, p. 347.
๓. Martin Buber, I and Thou, p. 67: " ...these beings live around you,
and no matter which one you approach you always reach Being."

ซึ่งตามปรกติอยู่ในสภาพลึ้มของให้ขึ้นมาเป็น"ท่าน" ท่านยังมีความหมายลึกซึ้งกว่านี้ คือมีความหมายถึงความเป็นพระเจ้า ความเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความสามารถที่แฝงซ่อนอยู่ในตัวมนุษย์ ถ้าไม่มีความสัมพันธ์ ลักษณะเช่นนี้จะไม่ปรากฏตัวออกมา เพราะบทสนทนาถึงมนุษย์ให้ขึ้นมาเป็นท่าน และโต้ตอบได้ ความหมายศักดิ์สิทธิ์ที่ซ่อนตัวอยู่ก็จะปรากฏตัวออกมา เพราะได้รับโอกาสจากความสัมพันธ์ ให้ปรากฏตัวออกมาได้ เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาความหมายของ"พระเจ้าระดับบุคคล"แล้วว่าหมายถึงมนุษย์ผู้มีความหมายถึงพระเจ้า เป็นคนธรรมดาที่กล้าเผชิญปัญหา เผชิญความลำบากในโลกนี้ มีปัญญาความสามารถที่จะรู้สิ่งลึกซึ้ง มีการกระทำเป็นฝ่ายเริ่ม(active) และรับการโต้ตอบได้ เป็นฝ่ายให้มนุษย์และรับจากมนุษย์ และใช้ความสามารถแฝงให้ปรากฏตัวออกมาได้ อยู่ในกาลและสถานที่ อยู่ในปัจจุบัน มีหลายองค์ ทั้งที่เป็นมนุษย์และธรรมชาติอื่นๆ เช่น ต้นไม้ มีมีจเจกภาพส่วนตัว ไม่ถูกคู่สัมพันธ์กลืนกิน เปลี่ยนแปลงได้ คือเปลี่ยนจากมันเป็นท่าน จากท่านเป็นมันได้ รับเคราะห์กรรม และมีได้มีความสุขล้วนตลอดเวลา ไม่สมบูรณ์ทุกสภาพ เป็นส่วนผสมของความดีและความไม่ดี ทำความชั่วได้ ไม่สะอากล้วนตามที่ศาสนาต่างๆต้องการ มีใจตั้งจุดมุ่งหมายของชีวิตไว้ที่การได้ขึ้นไปอยู่ในสวรรค์กับพระเจ้า แต่มนุษย์เป็นพระเจ้าได้ตั้งแต่อยู่ในโลกนี้และขณะนี้

พระเจ้าของบูเบอร์มีใจรู้ทุกอย่าง มีใจล่วงรู้จิตใจคน หรือรู้เจตจำนงของคนอื่น หากมีภาวะการมีอยู่อย่างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และความสัมพันธ์นั้นเป็นความกลมกลืนระหว่างคู่สัมพันธ์ การตัดสินใจของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับคู่สัมพันธ์และตัวเอง แม้มนุษย์จะเป็นพระเจ้า ก็ไม่มีเศษอำนาจทุกอย่าง ดังนั้นจะไม่ก่อปัญหาว่าความบกพร่องในโลกเกิดขึ้นมาได้อย่างไร และข้อสำคัญ พระเจ้าของบูเบอร์มีใจเป็นบุคคลในสวรรค์ แต่เป็นบุคคลในโลกนี้ ดังที่นายชาร์ล ฮาทธอร์นไธส์คำว่า เป็น"บุคคลอสัมพัทธ์" พุคคฺยได้ รักและเกลียดได้ ทุกคนที่แวดล้อมตัวเราล้วนเป็นพระเจ้า แม้สิ่งแวดล้อมและคู่สัมพันธ์จะมีอิทธิพลต่อจิตใจ แต่เมื่อถึงเวลาตัดสินใจ เจตจำนงของมนุษย์จะออกมาจากส่วนลึกแห่งจิตใจของตัวเอง ภายในกรอบความสัมพันธ์ซึ่งจะคอยคึงมนุษย์ไว้ มิให้ตัดสินใจพลาดจนเกิดอันตรายร้ายแรง กล่าวได้ว่าสำหรับบูเบอร์แล้ว มนุษย์มีเสรีภาพและไม่มีเสรีภาพในเวลาเดียวกัน เสรีภาพตามทฤษฎีของบูเบอร์จึงอยู่ในขอบเขต